

HANDLINGSPROGRAM

Innledning

Handlingsprogrammet er et overordnet prinsipielt dokument. Programmet sier noe om viktige satsingsområder og samfunnmessige utfordringer i landsmøteperioden. De årlige handlingsplanene med utspring i handlingsprogrammet blir vedtatt av forbundsstyret/landsstyret. Tiltakene blir konkretisert og gjennomført i forbundet, avdelingene, eller der våre medlemmer har behov.

Forbundet er sammensatt av mange forskjellige yrkesgrupper, dette er i første rekke en styrke for forbundet. Imidlertid kan det gjøre det vanskelig å ivareta yrkesidentiteten til de enkelte grupper.

For at forbundet skal være i stand til å møte de utfordringene som kommer må vi satse på tillitsvalgte ute i bedriftene slik at de kan ivareta medlemmenes interesser på best mulig måte.

Forslag nr. 73

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 8, tillegg i tekst.

«forbundsstyret/landsstyret» endres til

«forbundsstyret/landstyret/avdelinger/klubber/grupper/utvalg/komiteer»

Begrunnelse: Alle forbundets organer forpliktes av handlingsprogrammet.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 74

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 11-13: Slettes

~~Forbundet er sammensatt av mange forskjellige yrkesgrupper, dette er i første rekke en styrke for forbundet. Imidlertid kan det gjøre det vanskelig å ivareta yrkesidentiteten til de enkelte grupper.~~

Begrunnelse: Vi må fokusere på samholdet og at vi er ett forbund.

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. Siste setning slettes, samt «i første rekke».

Avsnittet vil lyde som følger: «Forbundet er sammensatt av mange forskjellige yrkesgrupper, dette er en styrke for forbundet.»

Forslag nr. 75

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Eventuell ny linje 11:

«Forbundets styrke er at det er sammensatt av flere yrkesgrupper. Dette speiles i tett samarbeid mellom de ulike yrkesgruppene og at yrkestilhørigheten styrkes gjennom bransjeråd som er rådgivende for forbundsstyret og yrkesutvalg som er rådgivende ovenfor avdelingene.»

Begrunnelse: passer godt med linje 15-16.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, ivaretatt i forslag 74

Forslag nr. 76

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 14, ny tekst:

«For å ivareta forbundets primæroppgave, å være et fagforbund for sine medlemsgruppe må forbundets ressurser prioriteres slik at en ivaretar medlemmene og de tillitsvalgte på arbeidsplassene.»

Landsstyrets innstilling: Viser til forslag 77

Forslag nr. 77

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 14, ny tekst:

«For å ivareta forbundets primæroppgave, å være et fagforbund for sine medlemsgruppe må forbundets ressurser prioriteres slik at en ivaretar medlemmene og de tillitsvalgte på arbeidsplassene.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 78

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 17, ny tekst:

«Det må derfor være en prioritert oppgave for forbundet å bygge gode og omfattende tillitsvalgtorganisasjoner i alle bedrifter vi har medlemmer.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 79

Forslag nr. 79

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 17, ny tekst:

«Det må derfor være en prioritert oppgave for forbundet å bygge gode og omfattende tillitsvalgtorganisasjoner i alle bedrifter vi har medlemmer.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. «Prioritert» byttes ut med «viktig», «og omfattende» samt «i alle bedrifter vi har medlemmer» strykes.

Hele avsnittet vil lyde som følger:

«For at forbundet skal være i stand til å møte de utfordringene som kommer må vi satse på tillitsvalgte ute i bedriftene slik at de kan ivareta medlemmenes interesser på best mulig måte. Det er en viktig oppgave for forbundet å bygge gode tillitsvalgtorganisasjoner.»

18

19 **Formålsparagrafen**

20 NAFs vedtekter ligger til grunn for virksomheten, og særlig § 2, den såkalte

21 formålsparagrafen.

22 Forbundet er en solidarisk fagforening som baserer sin virksomhet på kollektive avtaler og
23 løsninger. Forbundet skal kjennetegnes som en handlekraftig, samlende og tilgjengelig
24 organisasjon for arbeidsfolk. Forbundet vil arbeide for et samfunn som bygger på sosialistiske
25 grunnverdier og demokrati for å fremme en rettferdig fordeling av samfunnsgodene.

26
27 Frihet, likhet og solidaritet er arbeiderbevegelsens bærende ideer, og forbundet bygger sin
28 virksomhet på disse ideene. Med disse prinsippene i bunn ivaretar forbundet medlemmenes
29 interesser, både ved aktivt arbeid i bedriftene og gjennom samfunnspolitisk engasjement.
30 Forbundet tar avstand fra enhver form for rasisme og andre former for diskriminering,
31 trakassering og mobbing.

32
33 Frihet er ikke bare fravær av tvang. Frihet handler også om muligheter og rettigheter, og er
34 betinget av trygghet. Medlemmenes trygghet i og for jobben og gode lønns- og arbeidsvilkår,
35 er forbundets viktigste jobb.

36
37 Likhet er grunnlaget for menneskelig frihet. Forbundet skal arbeide for likeverdige livsvilkår
38 og muligheter, uavhengig av bakgrunn; klasse, utdanning, kjønn, alder, etnisitet, nasjonalitet,
39 religion, seksuell legning eller funksjonsevne. Arbeid til alle er helt sentralt for å skape likhet
40 i livsvilkårene.

41
42 Solidariteten kjenner ingen landegrenser. En mer rettferdig fordelingspolitikk og
43 demokratiske rettigheter i samfunns- og arbeidsliv står sentralt i arbeidet. Forbundet arbeider
44 for et samfunn med økonomisk utjevning der felles goder omfatter alle, og betales ved
45 skattlegging etter evne.

46

Forslag nr. 80

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 46, ny tekst:

«Forbundet jobber fortsatt aktivt med oppfølging av lov om vaktvirksomhet, som tiltak for å forhindre sosial dumping i vaktbransjen.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

47

Egen organisasjon

48 Debatten om LOs organisasjonsstruktur pågår uavbrutt. Flere kongresser har gjort ulike
49 vedtak gjennom tidene, uten at det har skjedd vesentlige endringer. Noen forbund har slått seg
50 sammen, hovedsakelig som følge av egne initiativ.

51 Hvert enkelt forbund kan ikke hver for seg være sterkt uten et sterkt LO, som med tyngde kan
52 samordne faglige og politiske mål til fellesskapets beste. Et forbundsløst LO kan være
53 fremtidens løsning på de mange konfliktene vi ser på medlemmenes tilhørighet i dag.

54 Forbundet vil fortsette å arbeide for et forbundsløst LO, subsidiert sammenslåing med andre
55 forbund.

56

57
58 Mangfoldet i medlemsmassen må gjenspeiles bedre i tillitsapparatet. I norsk fagbevegelse er
59 det for få unge tillitsvalgte og mangel på tillitsvalgte med minoritetsbakgrunn. Det er uheldig
60 om mangfoldet i medlemsmassen ikke gjenspeiles i tillitsapparatet.

61

62 Forbundet vil derfor arbeide for å ha en sterk og slagkraftig organisasjon med godt skolerte
63 tillitsvalgte i alle ledd, ha nært samarbeid i praktisk og faglig arbeid med andre forbund
64 sentralt og lokalt. Dette med spesielt fokus på rekruttering og skoling via forbundets
65 ungdomsarbeid.

66
67
68
69

Forbundet vil også arbeide for at flere med minoritetsbakgrunn blir tillitsvalgte og gis mulighet til skoling og rekruttering i egen organisasjon.

Forslag nr. 81

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 55

Stryke følgende tekst: «subsidiert sammenslåing med andre forbund.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 82

Forslag fra avd. 6 Vest

Flytt setningene 62 -68 først som uthevet ingress.

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis, men som kulepunkt.

«Forbundet vil:

- arbeide for en sterk og slagkraftig organisasjon med godt skolerte tillitsvalgte i alle ledd
 - ha nært samarbeid med andre forbund
 - arbeide for at flere med minoritetsbakgrunn blir tillitsvalgte og gis mulighet til skoling og rekruttering i egen organisasjon»
-
-

Forslag nr. 83

Forslag fra Karl-Tinus Votvik, avd. 8 Midt-Norge

Linje 66, ny setning:

"Norsk Arbeidsmandsforbund vil være en pådriver for å holde forbundets- og arbeidernes historie levende, og bidra aktivt til at tillitsvalgte og medlemmer får den historiske ballasten som trengs for å bringe våre stolte tradisjoner videre".

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 84

Forslag fra avd. 1 Øst

Linje 69, ny setning:

«Landsstyret velger bransjeråd for renhold, vakt, bergverk og samferdsel samt eventuelle andre grupper de finner formålstjenlig. Disse velges etter innstilling fra bransjens tillitsvalgte og avdelingene.

Landsstyret utarbeider også de forskjellige bransjerådenes mandat.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivare tatt i vedtektene § 9 Landsstyrets myndighetsområde.

Forslag nr. 85

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 69, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for å ha en sterk og slagkraftig organisasjon. Virkemidler for dette kan være nært samarbeid i det praktiske, faglige arbeidet med andre forbund sentralt, også med tanke på evt. sammenslåing. Videre samarbeid med andre fagforbund lokalt, særlig om kurs, medlemsverving og aktivitetsfremmende tiltak. Forbundet må også arbeide for at medlemmer med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn blir mer inkludert i forbundets aktiviteter.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 86

Forslag nr. 86

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 69, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for å ha en sterk og slagkraftig organisasjon. Virkemidler for dette kan være nært samarbeid i det praktiske, faglige arbeidet med andre forbund sentralt, også med tanke på evt. sammenslåing. Videre samarbeid med andre **fagforbund** lokalt, særlig om kurs, medlemsverving og aktivitetsfremmende tiltak. Forbundet må også arbeide for at medlemmer med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn blir mer inkludert i forbundets aktiviteter.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 62-68 samt forslag 82.

Forslag nr. 87

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 70, ny tekst:

«Forbundet vil arbeide for lik lønn for likt arbeid, samt å utvide RVO ordningen til flere bransjer.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. Første del av setningen «Forbundet vil arbeide for lik lønn for likt arbeid» støttes, men passer bedre under tariff. Resten av setningen «,samt å utvide RVO ordningen til flere bransjer.» slettes.

70

71 Bolig og boligpolitikk

72 På 1970 og -80-tallet hadde Norge en aktiv boligpolitikk der det både i byer og i distriktene
73 ble reist mange boliger. Dette med god hjelp fra Husbanken. Inflasjonen medvirket til at
74 mange kunne investere og eie sin egen bolig. Det var også gode muligheter for å leie bolig.
75 Etter at boligmarkedet ble fristilt fra statlig regulering og Husbanken fikk endrede oppgaver
76 mer mot institusjonsboliger, har det å kunne finansiere egen bolig blitt vanskelig for mange.
77 Prisene på boligmarkedet særlig i byområdene er i dag høye. I tillegg er egenkapitalkravet
78 hevet til 15 %.

79

80 Samlet sett har dette ført til utestengelse for mange i det ordinære boligmarkedet. Økonomisk
81 støtte og bidrag fra foreldre er nå det som hjelper en del ungdom til egen bolig.
82 Slik det har utviklet seg, har både det å eie og å leie blitt uforholdsmessig dyrt, vanskelig og i
83 mange tilfeller umulig. Dette rammer i stor grad enslige, eneforsørgere, familier med lav
84 inntekt og ungdom. Det må derfor snarlig satses aktivt for å få tilbake en boligbygging med en
85 fornuftig standard både for eie og utleie. Et virkemiddel for å få dette til må være en aktiv
86 Husbank som både kan gi muligheter for den enkelte og for kommuner og borettslag.

87
88 Forbundet vil arbeide for at Husbanken settes i stand til å ta del i en større og nøktern
89 boligutbygging for enkeltmennesker og vanskeligstilte familier, og arbeide for at Husbanken
90 tilføres mer midler som blir prioritert til bygging av boliger for ungdom i utdannings- og
91 etableringsfasen.
92

Forslag nr. 88
Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus
Linje 72-86: Slettes

Begrunnelse: Kun historikk. De fleste medlemmene husker ikke en gang boligkrisen på 50-tallet og 70-tallet eller boligkrakket på 80-tallet.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 89
Forslag fra avd. 6 Vest
Flytte setning 88 – 91 først som uthevet ingress.

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis, men som kulepunkt

«Forbundet vil:

- arbeide for at Husbanken settes i stand til å ta del i en større og nøktern boligutbygging for enkeltmennesker og vanskeligstilte familier
 - arbeide for at Husbanken tilføres mer midler som blir prioritert til bygging av boliger for ungdom i utdannings- og etableringsfasen»
-

Forslag nr. 90
Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal
Linje 92, ny tekst:

«Videre må det arbeides for at kravet til egenkapital ikke skal være høyere enn 10 %»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 91
Forslag fra avd. 6 Vest
Linje 92, ny tekst:

«Forbundet vil arbeide for en lovregulering som gjør at utleier ikke kan utnytte leietager.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. «en lovregulering» byttes ut med «tiltak»
Setningen lyder som følger: «Forbundet vil arbeide for tiltak som gjør at utleier ikke kan utnytte leietager.»

93
94 **Samfunn og arbeidsliv**
95 Internasjonalt samarbeid og utvikling har bidratt til velstandsutviklingen i den industrialiserte
96 verden. Det er en stor utfordring å sikre at også utviklingslandene får ta del i
97 velferdsutviklingen. Ved å styrke internasjonal solidaritet gjennom rettferdig og jevnere
98 fordeling, fellesskapsløsninger og overnasjonale beslutninger vil man kunne endre på dette.

99 Dagens situasjon der de rikeste landene bruker en langt høyere prosentvis andel av verdens
100 ressurser enn en del utviklingsland, kan ikke fortsette.

101
102 Det er avdekket store mangler med det økonomiske systemet, blant annet at det mangler
103 offentlig innsyn og kontroll med institusjonene som forvalter de verdiene som er bygd av
104 fellesskapet, både nasjonalt og internasjonalt. Det er ikke riktig at fellesskapet alene skal
105 betale regningen for de ekstrakostnadene spekulantene innenfor finanssektoren har påført oss.

106
107 Store globale virksomheter flytter produksjon og profitt på tvers av landegrenser for å
108 redusere produksjonskostnader, lønnskostnader og skatt på overskudd. Den nasjonale
109 lovgivningen på disse områdene settes ut av spill. Det er en hovedutfordring å hindre at
110 globalisering blir et virkemiddel til å unndra seg avtaler, lovgivning og kontroll.

111
112 Markedsliberalisering, ny teknologi og konkurranseutsetting av offentlige virksomheter,
113 nasjonalt og internasjonalt, fører til større press på arbeidstakerne og mindre styring og
114 kontroll med bruken av felles ressurser. EU er en pådriver for liberalisering og
115 konkurranseutsetting av tidligere offentlig virksomhet, basert på prinsippene om fri flyt av
116 arbeid, kapital, varer og tjenester. Offentlige monopoler basert på samfunnshensyn blir
117 erstattet av private selskaper basert på å skape størst mulig avkastning for eier.

118
119 Arbeidsmiljøloven har siden 2005 blitt forbedret og styrket. Mange tiltak for å forhindre og
120 begrense sosial dumping har også blitt vedtatt. Ledighetstallene har vært relativt lave, og de
121 fleste i arbeidslivet har hatt god reallønnsvekst de siste 10 årene. Mange av tiltakene som er
122 satt ut i live kommer etter godt fagligpolitisk arbeid. Dette arbeidet blir svært viktig fordi man
123 i dag ser stadig tøffere arbeidsliv med (harde) anbud som bare vektlegger lavest pris. Deler av
124 arbeidet blir satt bort, samtidig som økt bruk av innleie av arbeidskraft går på bekostning av
125 egne faste ansatte.

126
127 Forbundets medlemmer vil også i fremtiden ha bruk for, og nytte av, arbeidstakerrettigheter,
128 et seriøst arbeidsliv, en sterk og god velferdsstat, og en aktiv samferdsels- og næringspolitikk.

129
130 Den skandinaviske samfunnsmodellen, og særlig den norske, har vist seg å være en vellykket
131 modell hvor det gjennom fellesskapets sosiale ordninger er skapt trygghet for innbyggerne.
132 Velferdsstatens ordninger utfordres fordi politiske krefter ønsker å redusere offentlig styring
133 og ansvar. Viktige fellesskapsløsninger bygges ned og overlates til markedskreftene. Svart
134 økonomi er utbredt og enorme inntekter unndras beskatning hvert år. En godt fungerende
135 velferdsstat er garantisten for likeverdige ytelser og tilbud for alle i hele landet. Finansiering
136 av dette forutsetter et solidarisk skattesystem, nasjonal kontroll med finansmarkedet og
137 bedriftenes rammevilkår.

138
139 Trepertssamarbeidet er grunnsteinen i den norske modellen. Den har over mange tiår gitt oss
140 et regulert arbeidsliv gjennom gode avtaler og et samfunn med små forskjeller. At regjeringen
141 varsler endringer som angår svært mange arbeidstakere og bransjer gjennom media uten å ha
142 snakket med partene i arbeidslivet først, vitner om liten respekt for den norske modellen og
143 partene. Eksempler på dette er vil være søndagsåpne butikker og kjøpesentre. Blant annet kan
144 vektere, renholdere og vaktmestere bli gjenstand for økt press på arbeidstid.

145
146 Arbeidslivet preges i for stor grad av at eierinteressene fokuserer på kortsiktig avkastning og
147 utbytte, uten langsiktige og samfunnsøkonomiske hensyn. Utviklingen skjerpes av at store
148 pensjonsfond og fondsbasert privat risikokapital kommer inn på eiersiden. Det er en voksende
149 tendens til at tariffavtaler og sosialt sikkerhetsnett undergraves. Stadig mer arbeid utføres av
150 innleid arbeidskraft fra vikarbyråer uten tariffavtale, stillingsvern og sosiale rettigheter som

151 sykelønn og pensjon. En stadig mindre prosentandel av overskuddet går til lønninger, mens
152 utbyttet økes.

153
154 Vi trenger en sterk offentlig sektor og vil motarbeide privatisering av offentlige tjenester.
155 Forbundet vil arbeide for at offentlige etater etterlever landsomfattende tariffavtaler og ILO-
156 konvensjonens bestemmelser om ordnede lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører ved
157 anskaffelse av varer og tjenester. Det må også føres en utbyttepolitikk som gir de statseide
158 selskapene forutsigbare muligheter til god industriell utvikling, ved oppbygging av
159 egenkapital og investeringer. Utbytte må ikke være et verktøy for å få statsbudsjettet i
160 balanse.

161 For lettere å ha mulighet til å gjennomføre mye av dette, vil vi arbeide for at en ny rød-grønn
162 regjering velges. Dette for å videreutvikle faglig-politisk kontakt med aktuelle politiske
163 miljøer som vi i fellesskap kan samarbeide med for å fremme våre saker.

164
165 Vi må bekjempe alle former for svart økonomi og arbeide for at offentlig og privat virksomhet
166 bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår.

Forslag nr. 92

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 95-125: Slettes.

Begrunnelse: Kun historikk. Flyttes fra handlingsprogrammet til et politisk handlingsprogram og skilles fra handlingsplanen?

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 93

Forslag fra avd. 1 Øst

Linje 117, ny tekst:

«NAF mener at offentlige samfunnsoppgaver best ivaretas av vil jobbe mot nedslag av statlig eiet virksomhet.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres med tilføyinger. Ord har falt ut av forslaget mellom «av» og «vil», i tillegg foreslår vi at «og renasjonalisering» legges til etter «nedslag». Setningen vil lyde som følger:

«Norsk Arbeidsmandsforbund mener at offentlige samfunnsoppgaver best ivaretas av det offentlige, og vil jobbe mot nedslag og for renasjonalisering av statlig eiet virksomhet.»

Forslag nr. 94

Forslag fra avd. 1 Øst

Linje 123:

Stereke formulering om anbud/offentlige anbud

Landsstyrets innstilling: Avvises, kan ikke oppfattes som forslag.

Forslag nr. 95

Forslag fra Franzefosklubben NorFraKalk, avd. 8 Midt-Norge

Linje 154 mfl (obs opprinnelig forslag til linje 132/133)

Ønsker gjerne å utheve privatisering og salg av viktige statseide selskaper som forvalter folkets ressurser, og arbeide mot fjerning av hjemfallsretten og videreføre konsesjonspolitikken som har vært, og fortsatt er, viktig for den norske samfunnsbyggingen og for bevaringen av vår velferdsstat.

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men som kulepunkt.

Forbundet vil:

- arbeide mot privatisering og salg av statseide selskaper
- arbeide for renasjonalisering av selskaper som forvalter folkets ressurser
- arbeide mot fjerning av hjemfallsretten
- arbeide for videreføring av konsesjonsplikten

Forslag nr. 96

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 146-163: Slettes.

Begrunnelse: Bare begrunnelser. Flyttes fra handlingsprogrammet til et politisk handlingsprogram og skilles fra handlingsplanen?

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke.

Forslag nr. 97

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 161, endring av tekst

Bytte ut ordet «rød/grønn» med «Sosialdemokratisk».

Landsstyrets innstilling: Intensjonen i forslaget støttes. Delsetningen «at en ny rød-grønn regjering velges.» erstattes av «å få på plass en regjering til venstre i norsk politikk.»

Setningen lyder som følger:

«For lettere å ha mulighet til å gjennomføre mye av dette, vil vi arbeide for å få på plass en regjering til venstre i norsk politikk.»

Forslag nr. 98

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 165, endring av tekst:

Endre setning i linje 165 til: etter svart økonomi: sosial dumping. Ordnete lønns og avtalevilkår.

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men «svart økonomi» erstattes av

«arbeidslivskriminalitet». Setningen lyder som følger:

«Vi må bekjempe alle former for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, og arbeide for at offentlig og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår.»

Forslag nr. 99

Forslag fra Renholdsforumet, avd. 8 Midt-Norge

Linje 119-125?

Videreføring av sosial dumping: Dagens anbudsrunder blir presset på tid og pris. Renholdere må vaske mer på kortere tid. Tillitsvalgte vil ha opplysninger / innsyn i hvorfor bedriften mister kontrakt. Dette fordi vi vil vite om vi gjør en dårlig jobb, og hvem som får ny kontrakt.

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes ikke, forslaget må sendes til behandling til tariffråd og behandling i hovedavtale

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 100

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 167, ny tekst:

«Opplæringsbedrifter skal foretrekkes ved kontraktstildelinger og kontraktene skal ha max 2 underleverandører.»

Begrunnelse: Dette er et viktig middel i bekjempelse av svart økonomi.

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 101

Forslag fra avd. 6 Vest

Vi foreslår videre at setning 155-157 og setning 165-167 flyttes til topp som uthevet ingress.

Landsstyrets innstilling: Tiltres som kulepunkter.

«Forbundet vil:

- arbeide for at offentlige etater etterlever landsomfattende tariffavtaler og ILO-konvensjonens bestemmelser om ordnede lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører ved anskaffelse av varer og tjenester
- bekjempe alle former for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, og
- arbeide for at offentlig og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår
- arbeide for at opplæringsbedrifter skal foretrekkes ved kontraktstildelinger og kontraktene skal ha maks. 2 underleverandører»

167

168 **Informasjon og samfunnskontakt**

169 Dagens teknologi utvikler seg i et hurtig tempo. Fagbladet, informasjonsarbeidet og
170 kursvirksomheten må være tilpasset medlemmenes behov og ønsker. Det må også brukes
171 tilgjengelige og relevante telekommunikasjonsløsninger for å oppnå dette.

172

173 Informasjon og kommunikasjon er nødvendig for at forbundets organer kan ta riktige
174 beslutninger til riktig tid. Forbundets informasjonsvirksomhet skal derfor legges til rette for at
175 medlemmer og andre samfunnsaktører blir kjent med forbundets og medlemmenes interesser.

176

177 Forbundet har derfor lagt til rette for en sterk og aktiv profilering av forbundet, der man vil ha
178 en aktivitet og informasjon som bidrar til å styrke samholdet og skape en felles identitet og
179 plattform i organisasjonen. Dette innebærer også at vi må viderefremidle de «gode» sakene vi
180 får til.

181
182 Man vil også bruke informasjonsarbeidet som ledelsesverktøy på linje med andre
183 styringsmidler og aktivt orientere om forbundets arbeid og interesser, til offentlige
184 myndigheter, LO, politiske partier, bedrifter og andre organisasjoner og grupperinger som
185 forbundet ønsker å påvirke.
186
187 Dette må bidra til økt kunnskap om arbeidslivets lover og regler ved å ha informasjonsarbeid
188 overfor skoleverket, lærlinger og andre ungdomsgrupper, også i samarbeid med LO.

Forslag nr. 102
Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus
Linje 168-189: Slettes

Begrunnelse: Enten en omarbeiding til noe som sier hva vi skal gjøre og hvordan vi skal synliggjøre oss eller sletting.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 103
Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus
Linje 179, endring i tekst:

Fjerne anførselstegn fra ordet «gode» å endre til «viktige».

Merknad: Bruk av anførselstegn på den måten er feil, og undergraver poenget, samt at vi må fronte de viktige sakene.

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 104
Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal
Linje 189, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- fortsette å legge til rette for en sterk og aktiv profilering av forbundet.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 105
Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal
Linje 189, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bruke informasjonsarbeidet som ledelsesverktøy på linje med andre styringsmidler og aktivt orientere om forbundets arbeid og interesser, til offentlige myndigheter, LO, politiske partier, bedrifter og andre organisasjoner og grupperinger som forbundet ønsker å påvirke.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, ivaretatt i linje 182-185

Forslag nr. 106
Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 189, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bidra til økt kunnskap om arbeidslivets lover og regler ved å ha et løpende informasjonsarbeid overfor skoleverket, lærlinger og andre ungdomsgrupper, også i samarbeid med LO.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 107

Forslag nr. 107

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 189, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bidra til økt kunnskap om arbeidslivets lover og regler ved å ha et løpende informasjonsarbeid overfor skoleverket, lærlinger og andre ungdomsgrupper, også i samarbeid med LO.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

189

190 Verving og medlemspleie

191 Medlemsverving og medlemspleie skal være en høyt prioritert oppgave. I tillegg til egne
192 kampanjer kan forbundet også delta i relevante opplegg LO iverksetter. Forbundet vil
193 prioritere medlemsverving, få etablert klubber og få valgt tillitsvalgte. Oppfølgingen etter
194 verving skal ha høy prioritet. Her må nye medlemmer følges opp innen tre måneder og
195 klubber/tillitsvalgte holdes informert. Vi må også styrke oppfølgingen av medlemmer som
196 skifter arbeid/bosted eller blir arbeidsledige og eventuelt hjelpe dem over i annet LO –
197 forbund.

198 Verveaktiviteten må også rettes mot firmaer uten tariffavtaler og med uorganiserte
199 arbeidstakere, herunder å opparbeide større forståelse hos den enkelte arbeidsgiver for
200 fordelene med organisering.

201
202 Forbundets overordnede mål er å skape trygghet og økonomisk sikkerhet i medlemmenes
203 arbeidssituasjon. Medlemskapsfordeler utover dette kan være en hjelp til å øke medlemstallet,
204 som igjen legger grunnlaget for en slagkraftig organisasjon.

Forslag nr. 108

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 201, ny tekst

«fortsette den sentrale Verv og vinn kampanjen med premiering av flinke ververe, både blant tillitsvalgte og enkeltmedlemmer.»

Merknad: Oppfølging av både klubber og tillitsvalgte er viktig og må følges opp på lik linje med oppfølging av medlemmer.

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 109

Forslag fra avd. 6 Vest

Ønsker å flytte setning 202- 203 fremst deretter setning 192-194, begge med uthevet ingress.

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis, men som kulepunkt. Sammenfattes med forslag 113.

«Forbundet vil:

- prioritere medlemsverving, etablering av klubber og valg av tillitsvalgte.
 - arbeide for å skape trygghet og økonomisk sikkerhet i medlemmenes arbeidssituasjon.
 - følge opp nye medlemmer innen tre måneder og holde klubber/tillitsvalgte informert
 - styrke oppfølgingen av medlemmer med endringer i bosteds-/arbeidssituasjon»
-
-

Forslag nr. 110

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 202-204: Slettes

Begrunnelse: Kun en begrunnelse.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 111

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 205, ny tekst

«Det viktigste virkemiddelet for rekruttering og medlemspleie er å ha gode og trygge tillitsvalgte på alle arbeidsplasser.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 112

Forslag nr. 112

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 205, ny tekst

«Det viktigste virkemiddelet for rekruttering og medlemspleie er å ha gode og trygge tillitsvalgte på alle arbeidsplasser.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men som en forlengelse av linje 193. Linjene 192-194 vil lyde som følger:

«Forbundet vil prioritere medlemsverving, få etablert klubber og få valgt tillitsvalgte. Det viktigste virkemiddelet for rekruttering og medlemspleie er å ha gode og trygge tillitsvalgte på alle arbeidsplasser. Oppfølgingen etter verving skal ha høy prioritet.»

Forslag nr. 113

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 207, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at nye medlemmer følges opp innen tre måneder og at klubber/tillitsvalgte holdes informert, samt styrke oppfølgingen av medlemmer som skifter arbeid/bosted eller blir arbeidsledige og eventuelt hjelpe dem over i annet LO – forbund.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i forslag 109.

Forslag nr. 114

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 207, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bygge opp og støtte tillitsvalgte i bedrifter med tariffavtale. Arbeide for å forbedre rammevilkårene for de tillitsvalgte, og bidra til at det opprettes klubber og tillitsvalgsutvalg i bedrifter hvor dette mangler, og at de følges tettere opp.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 115.

Forslag nr. 115

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 207, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bygge opp og støtte tillitsvalgte i bedrifter med tariffavtale. Arbeide for å forbedre rammevilkårene for de tillitsvalgte, og bidra til at det opprettes klubber og tillitsvalgsutvalg i bedrifter hvor dette mangler, og at de følges tettere opp.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. Siste del av setningen, «og at de følges tettere opp.», slettes.

205

206 Kompetanse

207 Kompetanse er viktig i et raskt skiftende arbeidsliv. Kravet til kompetanse hos de ansatte
208 endres raskt når teknologien overtar. Mange bedrifters manglende vilje til
209 kompetanseutvikling av egne ansatte, fører til bruk av eksternt rekruttering. Økt vikarbruk og
210 innleie av arbeidskraft fører til at man stadig må lære opp nye som tar med seg kompetansen
211 ut av bedriften igjen. Der man har en stabil arbeidsstokk vil derimot kompetansen bli værende
212 og vokse med arbeidstakeren som igjen kan videreføre denne til nye ansatte. Det er viktig at
213 kunnskapen blant de eldre arbeidstakerne brukes aktivt ved å legge til rette for dette, noe som
214 også vil minske utstøting av eldre arbeidstakere. Ved at disse kan stå lengre i arbeid, reduserer
215 man også de samlede pensjonsforpliktelsene i samfunnet.

216 Bedriftene må bruke planmessig og situasjonstilpasset kompetanseutvikling for å skape
217 attraktive arbeidsplasser og å trygge arbeidsplassene til de som allerede jobber i bedriften.

218

219 Realkompetanse må anerkjennes og vektlegges sammen med utdanning, praktisk erfaring og
220 personlig egenskaper ved ansettelse. Bedriftene må lage en dokumentasjonsordning for
221 realkompetanse. Forbundet vil derfor aktivt jobbe for å følge opp hovedavtalens intensjon om
222 kompetansetillitsvalgte.

223

224 Arbeidslivet består av flere og flere innvandrere. En viktig faktor for å lykkes med integrering
225 vil være å gjennomføre god språkopplæring. Fagbevegelsen må sammen arbeide for at
226 språkopplæringen tilbys alle arbeidstakere som føler behov for dette. Kursene bør inneholde
227 samfunnslære og arbeidslivets rettigheter og plikter. Fortsatt fokus på rett til yrkesopplæring
228 for alle grupper innenfor forbundets organisasjonsområde og for at yrkesutøvere med fagbrev
229 blir anerkjent og lønnet som fagarbeidere.

Forslag nr. 116

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 207-217: Slettes

Begrunnelse: Handlingsprogrammet skal omtale det vi skal gjøre.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 117

Forslag fra avd. 6 Vest

Setning 219-222 flyttes fremst med uthevet ingress.

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men som kulepunkt.

«Forbundet vil:

- arbeide for at realkompetanse må anerkjennes og vektlegges og at bedriftene lager en dokumentasjonsordning for dette.
- aktivt jobbe for å følge opp hovedavtalens intensjon om kompetansetillitsvalgte.»

230 **Utdanning**

231 En viktig pilar i det norske samfunnet har vært at vi, uansett bakgrunn, går på den samme
232 skolen og lærer oss å arbeide sammen og respektere hverandre. Utdanningsfinansieringen må
233 også legge til rette for dette. Norges største konkurransefortrinn i framtida vil være vår
234 mulighet til å utvikle en høykompetent arbeidsstokk. Vi verken kan eller vil konkurrere ved å
235 ha det laveste lønnsnivået, det dårligste stillingsvernet eller de lengste arbeidsdagene. Derfor
236 er vår viktigste konkurransekraft det høye utdanningsnivået, kompetente arbeidstakere,
237 muligheten til teknologiintensiv produksjon, pålitelige leveranser og vårt gjennomorganiserte
238 arbeidsliv.

239 Det er derfor urovekkende å se at altfor mange faller fra i utdanningsforløpet. Innenfor
240 yrkesfagene må programfag (eks. sikkerhetsfaget, anlegg, maskinfører) og fellesfag (norsk,
241 matematikk og engelsk) yrkesrettes i større grad slik at elevene ser sammenhengen.
242 Utdanningen i dag og for morgendagen må også legges til rette for de som har lese- og
243 skrivevansker, eller som sliter med tallforståelse. Uansett hvilken type utdanning du velger
244 skal du ha lik rettighet til støtte og mulighet til å gjennomføre utdanningsforløpet.
245 Forbundet vil fortsette arbeidet med å få nye fag inn under Lov om Fagopplæring, og
246 bevisstgjøre bedriftene om nytten av å ha faglærte arbeidere.

247
248 Mange unge som kommer ut i arbeidslivet er lite bevisste og har liten kunnskap om
249 arbeidslivets spilleregler. Dette ser vi blant annet når vi via LOs sommerpatrulje oppsøker
250 bedrifter og snakker med unge arbeidstakere og også med arbeidsgivere. Unge vil som regel
251 være de første til å bli permittert eller få oppsigelse ved nedbemanning.
252 Å få mer om arbeidslivets spilleregler, slik som hovedavtalen, arbeidsmiljø og tre-
253 partssamarbeid inn i læreplaner på ungdomsskole og videregående, vil være med å forebygge
254 arbeidsmiljøbrudd, og å sikre gode holdninger i arbeidslivets generelt.

255
256 Fagbevegelsens overordnede mål er et samfunn med arbeid for alle. Ikke minst er det viktig å
257 gi tilbud til de som er blitt ledig og som trenger å oppdatere sin kompetanse. Man skal heller
258 ikke glemme alle de som har redusert arbeidsevne, men som vil være gode verdiskapere og
259 kollegaer i vårt samfunn.

260
261
262 Utdanning er en langsiktig investering for samfunnet og landets økonomi, og for full
263 sysselsetting er utdanning og kompetanseheving sentrale virkemidler. Det er spesielt viktig å
264 ha fokus på at elever som velger yrkesfag, får en reell mulighet til å fullføre sitt utdanningsløp

265 gjennom læreplasser og at kvaliteten av dette er på høyde med nåtidens og fremtidens behov.
266 Ulike modeller bør ses på, blant annet ga i 2010 FaFo ut rapporten «Gull av gråstein» som
267 skisserer noen alternative måter å sikre dette.
268 Forbundet vil arbeide for at det offentlige i langt større grad enn i dag benytter seg av
269 virksomheter som har lærlinger, samt at det offentlige selv tar inn langt flere lærlinger i sine
270 virksomheter. Krav om lærlinger må også gjelde offentlige kontrakter både hos hoved- og
271 underleverandører.
272
273 Norsk Arbeidsmandsforbund har vært med i avtalen om opplysnings- og utviklingsfondet,
274 bl.a. mellom LO og NHO siden starten i 1970.
275
276 Ved forbundets 100-års jubileum i 1995 ble det opprettet et utdanningsfond hvor den årlige
277 avkastningen gis til etter- og videreutdanning for forbundets medlemmer, ved yrkesmessig
278 etter- og videreutdanning.
279
280 Forbundet vil også arbeide for at lærlinger får samme rett til studiebevis og rabatter på lik
281 linje med elever og studenter. Ungdomsgarantien må styrkes slik at den sikrer unge utdanning
282 eller kompetansegivende opplæring, heri arbeidsmarkedstiltak tidligst mulig.

Forslag nr. 118

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 231, ny tekst:

Ny setning i starten av kapitlet:

«Forbundet skal arbeide for å heve statusen på yrkesfagene.» Tilføres med uthevet ingress.

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men som kulepunkt. Se også forslag 120, 126 og 127

Forslag nr. 119

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 231-254: Slettes

Begrunnelse: Handlingsprogrammet skal omtale det vi skal gjøre.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 120

Forslag fra Franzefosklubben NorFraKalk, avd. 8 Midt-Norge

Linje 239, ny tekst

«Forbundet vil jobbe for statusheving av yrkesfag.»

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes

Landsstyrets innstilling: Ivaretatt i forslag 118

Forslag nr. 121

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 244, ny tekst

Ny setning etter 244: «Arbeide for å oppnå mulighetene til å utbetale full lønnsdekning for alle kurs og skoleringsmoduler i NAFs, LOs og AOFs regi. Dette må inkludere feriepenger og pensjonsopptjening.»

Landsstyrets innstilling: Intensjonen støttes. Må utredes videre i forhold til mulige konsekvenser. Se også forslag 135, 136 og 137

Forslag nr. 122

Forslag fra Renholdsforumet, avd. 8 Midt-Norge

Linje 266, ny setning

Vi ønsker at forbundet skal jobbe med og gi opplysninger om høyere etterutdanning innen fagskole som renhold, renholdsplanlegging og gulvspesialisering og metode valg. Heve statusen på yrkesfag og fagbrev!

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes, med forslag til ny setning 266 i handlingsprogrammet

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men med omskrivning:

«Forbundet vil arbeide for å heve statusen på yrkesfag og fagbrev, blant annet ved å bidra til å spre informasjon om fagbrev og videreutdanning»

Forslag nr. 123

Forslag fra Franzefossklubben NorFraKalk, avd. 8 Midt-Norge

Linje 268

«Forbundet vil arbeide for at flere bedrifter vil ta inn et større antall lærlinger, og jobbe politisk for å finne ordninger for slike insentiver.»

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes, ivaretatt i gjennom forslag i fra Renholdsforum

Landsstyrets innstilling: Intensjonen støttes, men anses ivaretatt i forslag 144 og 145.

Forslag nr. 124

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 283, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for at flere får mulighet til å ta norskkurs. Kursene bør inneholde noe om samfunnslære og arbeidslivets rettigheter og plikter.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 125

Forslag nr. 125

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 283, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for at flere får mulighet til å ta norskkurs. Kursene bør inneholde noe om samfunnslære og arbeidslivets rettigheter og plikter.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt. Se også forslag 139

Forslag nr. 126**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 283, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil

- arbeide for å heve statusen på yrkesfagene, og det må fokuseres på oppdatert faglig og utstyrmessig innhold i videregående skole.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 127

Forslag nr. 127**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 283, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil

- arbeide for å heve statusen på yrkesfagene, og det må fokuseres på oppdatert faglig og utstyrmessig innhold i videregående skole.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke. Første del er ivaretatt av forslag 118, siste del er indirekte dekket av linjene 239-246 og 262-265.

Forslag nr. 128**Forslag fra avd. 1 Øst****Linje 230-282?**

Det ønskes en tydeligere formulering rundt opplæringsloven og lov om vaktvirksomhet.

Landsstyrets innstilling: Avvises, kan ikke oppfattes som et forslag

Forslag nr. 129**Forslag fra avd. 8 Midt-Norge****Linje 230-282?**

Fokus på borte-boende elever i VGS.

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes, sendes inn som forslag til handlingsprogrammet**Landsstyrets innstilling:** Avvises, kan ikke oppfattes som et forslag

283

284 **Tillitsvalgte, omorganisering og konsern**

285 I et arbeidsliv i stadig endring, hvor bedrifter omorganiserer, fusjonerer og fisjonerer er det en
286 utfordring å sikre medlemmer kontinuitet i vilkår, avtaleverk og organisasjonstilhørighet. LOs
287 organisering i forbund må ikke bli et hinder i arbeidet med å ivareta medlemmenes interesser
288 opp mot arbeidsgiverne. I konserner med mange tariffavtaler kan det være vanskelig å møte
289 arbeidsgiver med en stemme. Dette svekker arbeidstakernes innflytelse

290

291 De tillitsvalgte på arbeidsplassene er forbundets ansikt utad og spiller en nøkkelrolle i å
292 ivareta medlemmenes rettigheter både som arbeidstakere, og overfor forbundet. Det er derfor
293 svært viktig at de tillitsvalgte avspeiler sammensetningen av medlemmer med hensyn til

294 kjønn og mangfold, og at de har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta medlemmenes interesser
295 når det gjelder lov og avtaleverk.
296 Det er vesentlig for forbundet å ha tillitsvalgte i alle virksomheter hvor vi har tariffavtale, og
297 at de tillitsvalgte har nødvendige fullmakter.
298
299 En må bygge opp og støtte tillitsvalgte i bedrifter med tariffavtale. Arbeide for å forbedre
300 rammevilkårene for de tillitsvalgte, og bidra til at det opprettes klubber og tillitsvalgtsutvalg i
301 bedrifter hvor dette mangler.
302 Som et ledd i dette vil forbundet utvikle en helhetlig plan for verving og skolering som
303 omfatter alle ledd i organisasjonen.
304
305 Internasjonalt konsernfaglig samarbeid må styrkes og utvikles, slik at tillitsvalgte er i stand til
306 å takle de stadige omorganiseringene i bedriftene, samt de konsernfaglige internasjonale
307 utfordringer.

Forslag nr. 130

Forslag fra avd. 6 Vest

Flytte setning 299 – 300 frem til komma i setning 300, frem som uthevet ingress og starte setningen med «Forbundet vil».

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt

Forslag nr. 131

Forslag fra avd. 1 Øst

Linje 284, sette inn gamle kulepunkt 1-5 på side 55 (1)

- utvikle kunnskapsnivået hos medlemmer og tillitsvalgte, rekruttere nye tillitsvalgte, verve og engasjere nye medlemmer.

Landsstyrets innstilling: Tiltres og samordnes med forslag 132, 133 og 134.

Forslag nr. 132

Forslag fra avd. 1 Øst

Linje 284, sette inn gamle kulepunkt 1-5 på side 55 (2)

- sette tillitsvalgte i stand til å takle de stadige omorganiseringene i bedriftene, også slik at de er i stand til å takle konsernfaglige internasjonale utfordringer.

Landsstyrets innstilling: Se forslag 131

Forslag nr. 133

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 308, ny tekst:

«Forbundet skal sette tillitsvalgte i stand til å takle de stadige omorganiseringene, virksomhetsoverdragelser og salg. De må også settes i stand til å takle konsernfaglige og internasjonale utfordringer.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 131

Forslag nr. 134**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- sette tillitsvalgte i stand til å takle de stadige omorganiseringene i bedriftene, også slik at de er i stand til å takle konsernfaglige internasjonale utfordringer.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 131

Forslag nr. 135**Forslag fra avd. 1 Øst****Linje 284, sette inn gamle kulepunkt 1-5 på side 55 (3)**

- arbeide for å oppnå mulighet til å utbetale full lønnsdekning for alle kurs- og skoleringsmoduler i NAFs, LOs og AOFs regi. Dette må inkludere feriepenger og pensjonsinnbetaling.

Landsstyrets innstilling: Se forslag 121

Forslag nr. 136**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide for å oppnå mulighet til å utbetale full lønnsdekning for alle kurs- og skoleringsmoduler i NAFs, LOs og AOFs regi. Dette må inkludere feriepenger og pensjonsinnbetaling.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 121

Forslag nr. 137**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide for å oppnå mulighet til å utbetale full lønnsdekning for alle kurs- og skoleringsmoduler i NAFs, LOs og AOFs regi. Dette må inkludere feriepenger og pensjonsinnbetaling.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 121

Forslag nr. 138**Forslag fra avd. 1 Øst****Linje 284, sette inn gamle kulepunkt 1-5 på side 55 (4)**

- integrere og skolere medlemmer og tillitsvalgte med fremmedspråklig bakgrunn helst på deres eget språk der det er mulig.

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. Første del av setningen, «integrere og» slettes

Forslag nr. 139

Forslag fra avd. 1 Øst

Linje 284, sette inn gamle kulepunkt 1-5 på side 55 (5)

- arbeide for at flere får mulighet til å ta norskkurs. Kursene bør inneholde noe om samfunnslære og arbeidslivets rettigheter og plikter.

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis, se forslag 125

308

309 Ungdomsarbeid

310 En av forbundenes største utfordringer er å nå nye ungdomsgrupper. Ungdomsarbeidet er et
311 av fokusområdene til forbundets rekrutteringsarbeid. Både i form av nye medlemmer og
312 fremtidige tillitsvalgte.

313 Denne aldersgruppen må aktiviseres for å sikre nye medlemmer og kontinuitet gjennom
314 opplæring av tillitsvalgte. Unge medlemmer må være representert der avgjørelser tas, både
315 med tanke på medbestemmelse og kompetanseheving. Dette er viktig for at man også i
316 fremtiden har et slagkraftig forbund med stor medlemsmasse og dyktige tillitsvalgte.

317

318 For å skape engasjement må vi sørge for å skape interesse, gi kunnskap og innflytelse. Dette
319 gjøres ved at hele organisasjonen tar ansvar og følger opp. Det skal satses på kurs for unge
320 både lokalt og sentralt. Avdelingene må ta ansvar både for at det blir valgt

321 ungdomstillitsvalgte, men også at aktiviteten rundt ungdomsarbeid blir fulgt opp, blant annet
322 med å delta på ulike aktiviteter i LO eller å få valgt representanter i de fora vi har mulighet.

323 Det sentrale ungdomsutvalget skal være med å koordinere, støtte opp og bidra på ulike
324 ungdomsaktiviteter.

Forslag nr. 140

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 310, tillegg i tekst

«En av forbundenes største utfordringer er å nå nye ungdomsgrupper og lærlinger.»

Merknad: Lærlinger må inkluderes.

Landsstyrets innstilling: Tiltres med endringer. Siste del av setningen, «ungdomsgrupper og lærlinger» erstattes med «ungdomsgrupper, spesielt elever og lærlinger». Setningen vil lyde som følgende:

«En av forbundenes største utfordringer er å nå nye ungdomsgrupper, spesielt elever og lærlinger»

Forslag nr. 141

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 325, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- styrke aktiviteten i Det sentrale ungdomsutvalget. Påse at alle avdelinger velger ungdomsutvalg og få valgt inn flere unge i styrer og utvalg.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i teksten

Forslag nr. 142**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at forbundet og avdelingene skal ha ungdomsrettede aktiviteter i sine aktivitets- og handlingsplaner, samordnet med LOs ungdomsutvalgs planer på riks- og fylkesnivå, og prioritere unge søkere ved kursopptak.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 143

Forslag nr. 143**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at forbundet og avdelingene skal ha ungdomsrettede aktiviteter i sine aktivitets- og handlingsplaner, samordnet med LOs ungdomsutvalgs planer på riks- og fylkesnivå, og prioritere unge søkere ved kursopptak.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 144**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- få opprettet flere lærlingeplasser, få nye fag inn under Lov om fagopplæring, og bevisstgjøre bedrifter sterkere om nytten av å ha faglært arbeidskraft.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 145

Forslag nr. 145**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- få opprettet flere lærlingeplasser, få nye fag inn under Lov om fagopplæring, og bevisstgjøre bedrifter sterkere om nytten av å ha faglært arbeidskraft.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men flyttes til Utdanning. Se også forslag 123.

Forslag nr. 146**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide for at lærlinger får samme retten til studiebevis og rabatter på lik linje med elever og studenter»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 280

Forslag nr. 147**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at avdelingenes ungdomstillitsvalgte brukes til informasjon om forbundet og fagbevegelsen i skolene.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 148.

Forslag nr. 148**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at avdelingenes ungdomstillitsvalgte brukes til informasjon om forbundet og fagbevegelsen i skolene.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis, «skolene» erstattes av «videregående skoler»

Forslag nr. 149**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 308, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide for å heve satsene for lærlingearbeid»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

325

326 Arbeidstid

327 Normalarbeidsdagen er under stadig angrep og skillet mellom arbeid og fritid blir stadig
328 svakere. Begrep som fleksibilitet og tilgjengelighet brukes av sterke markedskrefter som
329 ønsker størst mulig styringsrett over arbeidstakere som ressurs. Skillet mellom arbeidstid og
330 fritid skal være klart definert.

331 Kampen om fritiden er kampen for et fullverdig arbeidsliv.

332 Forbundet ser en stadig økning i arbeid som utføres til tider på døgnet som tidligere i
333 hovedsak var definert som fritid. Skiftarbeid, delte skift, gjennomsnittsberegning av arbeidstid
334 og kvelds- og nattarbeid brukes som et verktøy for effektivisering.

335

336 Forbundet vil bevare Arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid, og arbeide for
337 innarbeidingsordninger som gjør det mulig i større grad å delta i samfunns- og familieliv uten
338 at det skal gå på bekostning av den enkeltes helse.

339

340 Arbeidsmiljølovens kapittel 10 omhandler arbeidstid, og er et krevende område der
341 tillitsvalgte kan bli satt under press fra arbeidsgiver. Det er viktig at arbeidstakerens helse blir
342 ivarettatt der innarbeidingsordninger fører til lange arbeidsdager eller nattarbeid. Forbundet
343 støtter muligheten som ligger i at man lokalt kan avtale ulike arbeidstidsordninger, men at alle
344 arbeidstidsordninger som går over en uke, og som gjør at man må overnatte utenfor hjemmet,
345 må fortsatt godkjennes av forbundet eller LO.

346

347 Forbundet vil at fast ansettelse skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Bruken av
348 midlertidig ansettelse er med på å forringe arbeidsmiljøet. Usikkerhet rundt egen livssituasjon
349 og manglende tilhørighet til arbeidsplassen er konsekvenser av midlertidighet.
350 Over en fjerdedel av de sysselsatte i Norge jobber i dag deltid. En overveiende del av disse er
351 kvinner. Deltidsstillinger skal justeres i stillingsandel i forhold til faktisk arbeidede timer.
352 Retten til heltidsstilling bør lovfestes for å unngå utstrakt bruk av deltid.

Forslag nr. 150

Forslag fra avd. 1 Øst

Linje 336, ny formulering

«Forbundet vil motarbeide endringer som fører til en forverring av arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid, sett fra et arbeidstakerperspektiv, osv.....»

Begrunnelse: vi vil ikke låse oss til å bevare arbeidsmiljøloven dersom den endres av de blå-blå.

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 151

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 337, endring av tekst

Forandre setning 337 til: «Innarbeidingsordninger som gir lenger sammenhengende fritid og dermed muligheter til i større grad å ...»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

Forslag nr. 152

Forslag fra Renholdsforumet, avd. 8 Midt-Norge

Linje 352

Ufrivillig deltidarbeid: Vi vil at forbundet skal motarbeide ufrivillig deltidarbeid, og vi kan ikke se noe forbedring her og ber om at dette blir gjort noe med!

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes ikke, ivaretas i setning 352 i handlingsprogrammet.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

353

354 **Arbeidsmiljø**

355 Arbeidsmiljø og helse henger nøye sammen. Arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet må ha
356 høy prioritet. Fortsatt er det noen som betrakter arbeidsmiljøtiltak som ensidig økonomiske
357 belastninger og konkurransehemmende tiltak.

358 Omkostningene ved et dårlig arbeidsmiljø er et samfunnsansvar. Det å delta i arbeidslivet
359 pålegger både arbeidsgiver og den enkelte arbeidstaker et ansvar for HMS-arbeidet.

360 Arbeidsmiljøet skal være fullt forsvarlig for alle og bygge på gjensidig tillit og respekt.

361 Forbundet vil jobbe for at alle ansatte i forskjellige livsfaser, kan være inkludert i arbeidslivet.

362 Arbeidsorganisering og -fordeling må ivareta behovet alle har for helsefremmende varierte
363 arbeidsoppgaver og egenkontroll i arbeidssituasjonen.

364

365 En arbeidsplass er avhengig av en velfungerende vernetjeneste.

366 Verneombudet ivaretar interessene for samtlige ansatte på en arbeidsplass, både ledere og

367 ansatte.
368 Det er viktig at de settes i stand til å utføre sine oppgaver gjennom tilfredsstillende opplæring,
369 inkludering og ikke minst tid til å utføre sine oppgaver.
370 For fagbevegelsen er det viktig at verneombudet og tillitsvalgt jobber sammen om å sikre et
371 godt og trygt arbeidsliv for de ansatte.
372 Økt press på lange arbeidsvakter/timer er utfordrende i forhold til forsvarlighet i en
373 arbeidsturnus.
374
375 Påviste belastningsskader og skader etter voldshandlinger må bli registrert som yrkesskade.
376 Arbeidsmiljøet må inkludere alle og være fritt for alle former for diskriminering, mobbing og
377 trakassering.
378
379 Kravet til effektivitet må ikke føre til belastningsskader og ulykker. Forebyggende helsearbeid
380 må ha prioritet, og man må i størst mulig grad unngå at flere og flere arbeidstakere må arbeide
381 alene.
382
383 Elektronisk overvåking og innsamling av opplysninger om arbeidstakere øker. Både
384 myndighetskrav, arbeidsgivere og teknologisk utvikling bidrar til dette. Samtidig er lovverket
385 dels fragmentert og dels svært vanskelig å forstå. For fagbevegelsen er det viktig at
386 tillitsvalgte får gode verktøy og hjemler til å sikre arbeidstakerne mot overvåking gjennom
387 lovverket, og kompetanse til å lage avtaler om dette på den enkelte arbeidsplass.
388
389 Personvernet må bli ivaretatt ved kartlegging og overvåking i arbeidslivet, og bare
390 kompetente organ og offentlige myndigheter har adgang til disse.
391
392 Forbundet vil forsvare og forbedre Arbeidsmiljøloven og være pådriver for å forbedre HMS-
393 arbeidet innenfor de ulike bransjene, herunder felles HMS-opplæring for arbeidstaker og
394 arbeidsgiver.
395 HMS må også bli et krav i offentlige anbud og kontrakter.

Forslag nr. 153

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 369, ny tekst

Fortsette setning 369 etter punktum: «Opplæring bør fortrinnsvis foregå i regi av forbundet. Forbundet vil arbeide for økt kompetanse og status til VO, slik at de er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. Første setning «Opplæring bør fortrinnsvis foregå i regi av forbundet.» slettes.

Forslag nr. 154

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 382, ny tekst

«at AKAN - arbeidet i virksomheten styrkes bl.a. gjennom samarbeid med AKAN og opplæring og skoling av AKAN kontakter.»

Merknad: AKAN skal være en del av handlingsprogrammet

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 155**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 396, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at tillitsvalgte/verneombud får nødvendig bistand ved etablering og oppfølging av internkontroll, at opplæring av verneombud og medlemmer i arbeidsmiljøutvalg blir mer bransjerettet, med spesiell vekt på de psykososiale miljøfaktorene, og at arbeidsforholdene for tillitsvalgte og verneombud styrkes.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 156**Forslag nr. 156****Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 396, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at tillitsvalgte/verneombud får nødvendig bistand ved etablering og oppfølging av internkontroll, at opplæring av verneombud og medlemmer i arbeidsmiljøutvalg blir mer bransjerettet, med spesiell vekt på de psykososiale miljøfaktorene, og at arbeidsforholdene for tillitsvalgte og verneombud styrkes.»

Landsstyrets innstilling: Intensjonen støttes, med omskrivning.

«Forbundet vil:

- arbeide for at opplæring av verneombud og medlemmer i arbeidsmiljøutvalg blir mer bransjerettet, med spesiell vekt på de psykososiale miljøfaktorene
- arbeide for at arbeidsforholdene for tillitsvalgte og verneombud styrkes.»

Forslag nr. 157**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 396, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at IA-avtalen (inkluderende arbeidsliv) skal omfatte så mange bedrifter som mulig.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres**Forslag nr. 158****Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 396, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- være aktiv ovenfor tillitsvalgte/verneombud for at intensjonene i den nye IA-avtalen blir gjennomført ute i bedriftene.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis. «Være aktiv» erstattes med «bidra».

Setningen lyder som følger:

«(Forbundet vil) bidra ovenfor tillitsvalgte/verneombud slik at intensjonene i den nye IA-avtalen blir gjennomført ute i bedriftene.»

Forslag nr. 159

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for at HMS-ansvarlig og bedriftsledelsen må tilegne seg nødvendig kunnskap om gjeldende lover og regler»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, umulig å gjennomføre og kontrollere.

Forslag nr. 160

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for at sykelønnsordningen ikke forringes og at trygdeytelsen fortsatt skal være et offentlig ansvar.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 161

Forslag nr. 161

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for at sykelønnsordningen ikke forringes og at trygdeytelsen fortsatt skal være et offentlig ansvar.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 162

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at ytelsen til uføre blir på dagens nivå, og at denne ikke erstattes med en uførestønad som beskattes som arbeidsinntekt. Det må heller ikke innføres en levealdersjustering, da disse gruppene ikke har mulighet til å jobbe lenger for å unngå tapet.»

Landsstyrets innstilling: Intensjonen støttes.

Forslag nr. 163

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at AKAN - arbeidet i virksomheten styrkes bl.a. gjennom samarbeid med AKAN og opplæring og skolering av AKAN kontakter.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i forslag 154

Forslag nr. 164

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bruke AML § 13 aktivt til å bekjempe all mobbing, trakassering og rasisme i arbeidslivet.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 165

Forslag nr. 165

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bruke AML § 13 aktivt til å bekjempe all mobbing, trakassering og rasisme i arbeidslivet.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivarettatt i linjene 30-31 og 376-377.

Forslag nr. 166

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at Arbeidstilsynet styrkes slik at det blir i stand til å oppfylle sine revisjons og kontrollplikter, også i forhold til nye oppgaver de får ansvar for.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 167

Forslag nr. 167

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at Arbeidstilsynet styrkes slik at det blir i stand til å oppfylle sine revisjons og kontrollplikter, også i forhold til nye oppgaver de får ansvar for.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 168

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- RVO ordningen videreføres i bygg, anlegg, renhold og andre aktuelle bransjer innenfor forbundets organisasjonsområder.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, må konkretisere bransje.

Forslag nr. 169

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at påviste belastningskader og skader ved vold og trakassering i arbeidssammenheng tas inn på listen over yrkesskader.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 170

Forslag nr. 170

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at påviste belastningskader og skader ved vold og trakassering i arbeidssammenheng tas inn på listen over yrkesskader.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 375

Forslag nr. 171

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for retten til lovfestet heltid»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 172.

Forslag nr. 172

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for retten til lovfestet heltid»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 352

Forslag nr. 173

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 396, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- Forbundet jobber aktivt for å styrke og videreutvikle arbeidsmiljøloven.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres med tilføyning. «til det beste for arbeidstakerne»
settes inn i slutten av setningen

396

397 **Ytre miljø (Klima og miljøendring)**

398 Størst mulig trygghet for helse og miljø kan ikke oppnås uten å ta hensyn til det ytre miljøet
399 som omgir oss. Fagbevegelsens miljøpolitikk har vært drevet fram for å sikre folks helse,
400 sikkerhet og medbestemmelse i arbeidslivet, men med ansvar også for det ytre miljøet.

401 Fagbevegelsen må arbeide for at myndighetene legger til rette for et sunt og levedyktig
402 næringsliv, som stimulerer til et godt arbeidsmiljø til virksomhetens og den ansattes beste.
403
404 For å forebygge langtidsskader og sykdom, må man være oppmerksom både på kjemikalier
405 og støvpåvirkning i arbeidsforholdet.
406
407 Klimaendringer er den største utfordringen menneskeheten står overfor. Det er avgjørende for
408 alt liv på jorda at klimaendringene kan stoppes. Alle må bidra. Det kreves både nasjonale og
409 internasjonale tiltak.
410
411 Vi vil arbeide for et bærekraftig samfunn der velstand ikke utvikles på bekostning av
412 kommende generasjoner gjennom kortsiktig ressursbruk og forurensende aktiviteter. Kampen
413 mot klimaendringer er også en kamp mot fattigdom og for solidaritet med alle mennesker på
414 jorda.
415
416 I takt med befolkningsvekst og økt velstandsutvikling er energiforbruket i verden økende. Vi
417 vil ha en storstilt norsk satsing på utvikling av fornybar energi. Her ligger muligheter for
418 mange arbeidsplasser i framtida, gjennom utvikling av ny teknologi.
419
420 For å få utnyttet en større del av våre gassressurser, må Norge ligge i fremste rekke med å få
421 utviklet teknologi til CO₂-fangst. Staten må derfor være med og bidra ytterligere i dette
422 arbeidet.
423
424 I kraftbransjen må den gryende starten av vindmølleutbygging fortsette, men fortrinnsvis med
425 havvindmøllepark. I en sårbar og unik kystlinje, må man planlegge godt og være bevisst på
426 hvor man bygger ut for nye vindmøller.
427
428 Modernisering og oppgradering av eldre kraftanlegg og linjenett vil gi store gevinster både til
429 miljø, forbrukere og eiere. I dag blir det i alt for stor grad sløst både med våre vann- og
430 strømrressurser. Det tidligere toprissystemet med fastforbruk og overforbruk på strøm burde
431 derfor blitt vurdert på nytt. Selv om vi i dag har fått en reduksjon på CO₂-utslippene fra
432 bilparken, må det fremtidige avgiftssystemet tilrettelegges slik at man får en ytterligere
433 reduksjon i klimautslippene.
434
435 Man må arbeide for at det blir en omlegging i transportsektoren fra fossile drivstoff til
436 fornybare drivstoff. Det må også bygges ut intermodale knutepunkt for å fremme mer gods fra
437 vei over til bane og sjø.
438
439 Norge må bidra teknologisk og økonomisk for internasjonale klimaforbedringer. Økte
440 investeringer i klima- og miljøvennlige infrastrukturløsninger kan for eksempel være jernbane
441 som er tilrettelagt for framtidig høyhastighetstog (opp til 250 km/t).
442 For å få en bedre forståelse av sammenhenger må verneombud og tillitsvalgte få opplæring og
443 mer ansvar også for det ytre miljøet.

Forslag nr. 174

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 397-443: Slettes

Begrunnelse: Bare festtale. Handlingsprogrammet skal omtale det vi skal gjøre. I det minste hva vi mener vi skal forsøke å gjøre noe med.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke.

Forslag nr. 175**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 444? Ny tekst**

«Forbundet vil prioritere satsing på energiøkonomisering og alternative energikilder som gass der det er et miljøvennlig alternativ. Det må legges opp til tilskuddsordninger som vil øke satsingen på miljøvennlig energiproduksjon og reduksjon av forurensende utslipp. Man må også arbeide for å fremme fornybare og besparende energikilder som vann, vind, varmepumper, vannbåren varme, bølgekraft, solcelle m.m.»

Landsstyrets innstilling: Intensjonen støttes. Første setning slettes, resten innarbeides i teksten som nytt avsnitt fra linje 423.

Forslag nr. 176**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 444, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide for at verneombudets myndighetsområde også omfatter ytre miljø, og at verneombudopplæringen styrkes.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres. Innarbeides i tekst.

Forslag nr. 177**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 444, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide for en vesentlig oppgradering av olje- og brannberedskapen langs kysten. Dette må være offentlig ansvar og i offentlig regi.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men flyttes til samferdsel. Samordnes med forslag 247 og 248.

Forslag nr. 178**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 444, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide videre med Miljøfyrtårnsertifisering i landsmøteperioden»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke. Det har vært jobbet med det i perioden, men det er meget krevende. En sertifisering har omfattende dokumentasjonskrav, men det vil arbeides videre med for å innføre tiltak i egen organisasjon.

444

445 Mangfold, likeverd og likestilling

446 Mangfold og likeverd er nødvendig for å skape et samfunn hvor det er plass for alle,
447 uavhengig av kulturell bakgrunn, funksjonshemming og arbeidsevne.

448 Forbundets mål for likestillingsarbeidet, er å motarbeide alle former for negativ

449 forskjellsbehandling mellom mennesker på bakgrunn av kjønn, seksuell legning, etnisitet,

450 religion og livssyn. Fagbevegelsen må samarbeide på tvers av forbundsgrensene og med
451 aktuelle organisasjoner for å få best mulig fokus og større gjennomslagskraft.
452 Mangfoldet i medlemsmassen bør og må gjenspeiles bedre i tillitsapparatet. Norsk
453 fagbevegelse har få tillitsvalgte med minoritetsbakgrunn og få unge tillitsvalgte. Det må
454 legges til rette for kurs hvor medlemmene får kunnskap og forståelse for likestillingsarbeid.

Forslag nr. 179

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 446-452: Slettes

Begrunnelse: Vi må forplikte oss i en handlingsplan/handlingsprogram.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke

455

456 **Internasjonalt arbeid**

457 Fagbevegelsen har sterke tradisjoner i internasjonalt solidaritetsarbeid og samarbeid over
458 landegrensene. Fagbevegelsen er internasjonal av natur. Dette vises best når faglige og
459 demokratiske rettigheter for enkeltmennesker trues, og blir møtt med solidarisk støtte fra
460 fagbevegelsen verden over.

461 Fagbevegelsen må intensivere sitt internasjonale engasjement for å fremme faglige
462 demokratiske rettigheter på tvers av landegrenser. Det må opprettes nettverk på alle nivåer i
463 organisasjonene, videreutvikle internasjonale faglige minstestandarder, og utvikle samarbeid
464 for å oppnå nye sosiale goder og en mer rettferdig fordeling. Forbundet må medvirke til å
465 utvikle internasjonale regelverk for å bekjempe sosial dumping over landegrensene. Man må i
466 tillegg støtte initiativ og aksjoner gjennom internasjonale faglige organisasjoner i praktisk
467 solidaritetsarbeid, og motarbeide rasisme og fremmedfrykt i enhver form.

468

469 Fagbevegelsen må arbeide for etiske og rettferdige internasjonale handelsregler, og for at
470 sosiale minstestandarder og miljøklausuler blir etablert i internasjonale avtaler om handel

471

472 Forbundet må opprettholde og styrke deltakelsen i de faglige internasjonale
473 sammenslutningene som forbundet er tilsluttet, og støtte arbeidstakere verden over i arbeidet
474 for grunnleggende faglige og demokratiske rettigheter, også innenfor fred og nedrustning.

475

476 Kampen mot barne- og slavearbeid, menneskehandel og seksuell utnyttelse av kvinner og
477 barn må støttes.

478

479 Motarbeide å ta avstand fra land som okkuperer og bryter menneskerettighetene.

480

481 Forbundet vil bidra til kjennskap og praktisering av ILO-konvensjonene gjennom å være en
482 aktiv pådriver for at flest mulig land tiltrer disse. ILO-konvensjon 176, er viktig for
483 forebyggende helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i bergindustrien globalt.

484

485 Forbundet er aktivt involvert i følgende internasjonale organisasjoner:

486	BWI	Building and Wood Workers' International
487	EFBWW	European Federation of Building and Wood Workers
488	NBTF	Nordisk Bygg- og Trearbeiderføderasjon
489	IndustriALL	Global Union
490	IndustriALL	European Trade Union
491	PSI	Public Service Unions
492	EPSU	European Federation of Public Service Unions
493	NOFS	Nordens Offentliganställdas Fackliga Samorganisation

494 SUN Service- og Tjenestebransjens Union i Norden
495 UNI Union Network International
496 UNI Europa Union Network International Europe
497
498
499

Forslag nr. 180

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 457-498: Slettes

Begrunnelse: Bare festtale. Handlingsprogrammet skal omtale det vi skal gjøre. I det minste hva vi mener vi skal forsøke å gjøre noe med. Hvilke organisasjoner vi er med i kan vel stå et annet sted?

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke.

Forslag nr. 181

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 479, endring i tekst

«Motarbeide og ta avstand.....»

Merknad: Selvforklarende

Landsstyrets innstilling: Tiltres med tilføyning. I tillegg til retting av grammatisk feil legges «Forbundet vil» til i begynnelsen av setningen slik at denne blir fullverdig.

Setningen vil lyde som følger:

«Forbundet vil motarbeide og ta avstand fra land som okkuperer og bryter menneskerettighetene»

Forslag nr. 182

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 479, endring i tekst

Bytte «å» med «og».

Landsstyrets innstilling: Se forslag 181.

Forslag nr. 183

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 498, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- støtte initiativ og aksjoner gjennom internasjonale faglige organisasjoner i praktisk faglig solidaritetsarbeid»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 184.

Forslag nr. 184

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 498, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- støtte initiativ og aksjoner gjennom internasjonale faglige organisasjoner i praktisk faglig solidaritetsarbeid»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 185

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 498, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- støtte kampen mot barnarbeid.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 186

Forslag nr. 186

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 498, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- støtte kampen mot barnarbeid.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 476-477.

Forslag nr. 187

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 498, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- være aktiv for å bekjempe sosial dumping over landegrensene.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 188

Forslag nr. 188

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 498, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- være aktiv for å bekjempe sosial dumping over landegrensene.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres med tilføyning. «, også» legges til etter «sosial dumping», setningen vil lyde som følger:

«(forbundet vil) være aktiv for å bekjempe sosial dumping, også over landegrensene.»

Forslag nr. 189

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 498, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bidra til kjennskap og praktisering av ILO-konvensjonene.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 481.

500

501 **Næringspolitikk**

502 Et sterkt og moderne næringsliv er en forutsetning for sysselsetting og verdiskaping.

503 Næringsstrukturen kjennetegnes bl.a. av for lite videreforedling av norske ressurser her i
504 landet. Sårbarheten ovenfor svingninger i markedene er stor. En større grad av industriell
505 bearbeiding må derfor være et prioritert mål.

506

507 Det må avsettes betydelige midler til forskning, nyskapning, produktutvikling og
508 virksomhetsetablering samt styrke utviklingen av ny miljøteknologi

509

510 Forutsigbarhet og stabile rammevilkår står sentralt for næringslivets vilje til å satse i Norge.
511 Langsiktige og konkurransedyktige rammevilkår er god distriktspolitikk. Det er samtidig
512 viktig å sikre et balansert og variert eierskap i næringslivet hvor langsiktighet må være et
513 nøkkelord. Her må Staten bidra, også gjennom offentlig eierskap. Det er bekymringsfullt det
514 som blir varslet i den sittende regjeringens eierskapsmelding. Utsalg av flere statlige selskap
515 skaper usikkerhet om arbeidsplasser og fratrar fellesskapet store inntekter til fordel for privat
516 utbytte.

517 Satsing på grunnforskning og forskning med langsiktig perspektiv er en forutsetning for å
518 skape nye arbeidsplasser - både i industrien, servicesektoren og øvrig næringsvirksomhet. Et
519 eksempel på dette kan være et ressursenter for mineralleting og bergprosjektering.

520

521 Bergindustrien er en viktig distriktsnæring. Forekomstene og følgelig bedriftene er spredt
522 over hele Norge og skaper derfor grunnlag for bosetting og sysselsetting i distriktene. Også
523 LOs nordområdeutvalg har understreket dette. Råstoffene som kommer fra denne næringen er
524 viktig for opprettholdelsen av levestandard for kommende generasjoner.

525 Europa forbruker om lag 20 prosent av råstoffene fra verdens produksjon av malmer og
526 mineraler, mens kun 4 prosent utvinnes i Europa. Undersøkelser viser at Norge har et
527 betydelig potensial for økt mineralutvinning i årene som kommer. Det må snarest etableres et
528 norsk ressursenter for prospektering med midler fra blant annet Innovasjon Norge. Senteret
529 må etableres med fagkyndige innen geologi, gruveteknikk og økonomi, for faglige
530 vurderinger knyttet opp mot etablering av nye virksomheter. Senteret bør opprettes i
531 tilknytning til utdanningsinstitusjoner innen bergverk. Videre kartlegging av landets
532 mineralressurser og arbeide for å gjeninnføre offentlige ordninger som får opp leteaktiviteten
533 etter mineralressurser på land, samt arbeide aktivt for utvinning på eksisterende forekomster
534 Kull som energikilde vil være en nødvendig ressurs som verden trenger i lang tid framover.

535 Det må derfor også satses ytterligere på å finne gode nok renseprosesser for CO₂-fangst.

536 Kullutvinning er med på å opprettholde norsk suverenitet på Svalbard og videre drift er derfor
537 viktig.

538

539 Næringspolitikk handler ikke om bare industriarbeidsplasser. I dagens samfunn blir det stadig
540 flere arbeidsoppgaver som blir definert inn under ulike servicebedrifter. Her finnes mange
541 gode arbeidsplasser, men dessverre også en del useriøse bedrifter som utnytter arbeidsfolk på
542 ulike måter og på den måten er med på å skape et (ufortjent) dårlig omdømme for denne
543 sektoren.

544 Både bedriftene, myndighetene og fagbevegelsen må bidra til at også disse arbeidsplassene
545 har og får trygge og gode arbeidsvilkår som fremmer god næringspolitikk og gode levevilkår.

546

547 En god og landsdekkende næringspolitikk er også avhengig av et velfungerende og godt
548 utbygd samferdselsnett. Her ligger det mange uløste oppgaver innenfor både jernbane, vei,
549 farleder og luftfart.

550
551 Full sysselsetting er bl.a. avhengig av hvordan offentlige ressurser brukes. For forbundet er
552 det avgjørende at ressursene utnyttes effektivt for å gi de samme tilbud til folk uavhengig av
553 bosted. Et godt offentlig servicetilbud skal være tilgjengelig over hele landet til lik pris og
554 kvalitet.
555
556 Norge må ha en sterk utbygd offentlig sektor med etater som kan brukes som korrektiv
557 overfor frie markedskrefter.
558 Det må føres en utbyttepolitikk som gir de statseide selskapene forutsigbare muligheter til god
559 industriell utvikling, ved oppbygging av egenkapital og investeringer. Utbytte må ikke være et
560 verktøy for å få statsbudsjettet i balanse.
561
562 Forbundet vil at vi skal ha utbygging og modernisering av linjenett og kraftanlegg, samt
563 videreføring av naturgass til flere deler av landet. Videre utbygging av olje- og gassressursene
564 i Nord-Norge må skje i forhold til resultatene av konsekvensutredninger.
565
566 Videre må det avsettes betydelige midler til forskning, nyskapning, produktutvikling,
567 virksomhetsetablering samt styrke utviklingen av ny miljøteknologi.
568
569 Forbundet vil bekjempe alle former for svart økonomi og sikre gjennom lovverket at offentlig
570 og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår.
571 Offentlige etater må etterleve landsomfattende tariffavtaler og ILO-konvensjonens
572 bestemmelser om ordnede lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører ved anskaffelse av varer
573 og tjenester.

Forslag nr. 190
Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus
Linje 502-560: Slettes

Begrunnelse: Her står det veldig mye om hva vi mener, men lite vi skal gjøre. Vi mener for eksempel at det må avsettes betydelige midler til forskning, nyskapning, produktutvikling og virksomhetsetablering samt styrke utvikling av ny miljøteknologi, men hva tenker vi at forbundet egentlig skal gjøre med det? Skal forbundet sette av midler eller skal påvirke staten?

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke.

Forslag nr. 191
Forslag fra avd. 4 Nordland
Linje 520-536

Vi har en landsdel der store, ja, kanskje de største og rikeste forekomster av mineraler om ligger unyttig, og som kan gi enorme inntekter i fremtiden, vil komme godt med når olje og gassutvinning avtar og opphører. Denne muligheten har vi ikke lov til, eller unnlate å satse på i fremtiden. Vi krever derfor at staten setter av midler til at de som vil, og kan satse, gies mulighet til å utvikle og komme i gang med virksomhet rettet mot fremtiden for kommende generasjoner. Noe som tjener hele landet.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i forslag 199 og 200.

Forslag nr. 192

Forslag fra avd. 4 Nordland

Linje 521-537:

Pkt. 521 – 537 om næringspolitikk i Handlingsprogrammet må presiseres vedtektene`s §2 - 14.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ved å henwise til vedtektene i linje 537.

Forslag nr. 193

Forslag fra avd. 142 Longyearbyen Arbeiderforening

Linje 523, tillegg i tekst

Longyearbyen Arbeiderforening foreslår i tillegg følgende setning:

«Utvinningsrettighetene til råstoffene, må sikres norsk eierskap.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres med tilføyning. «i hovedsak» legges til etter «må», setningen lyder som følgende:

«Utvinningsrettighetene til råstoffene må i hovedsak sikres norsk eierskap.»

Forslag nr. 194

Forslag fra avd. 142 Longyearbyen Arbeiderforening

Setning 535, tillegg i tekst

«Kullutvinning er med på å opprettholde norsk suverenitet og bosetning på Svalbard, og videre drift er derfor viktig for hele Svalbardsamfunnet.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres.

Forslag nr. 195

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 541, endring i tekst

Fjerne «ufortjent»

Merknad: Unødvendig og misvisende

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltres uten parentes

Landsstyrets innstilling: Tiltres.

Forslag nr. 196

Forslag fra avd. 6 Vest

Flytte setning 569 – 573 fremst som uthevet ingress.

Landsstyrets innstilling: Tiltres som kulepunkt.

«Forbundet vil:

- bekjempe alle former for svart økonomi og sikre gjennom lovverket at offentlig og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår.
- arbeide for at offentlige etater må etterleve landsomfattende tariffavtaler og ILO-konvensjonens bestemmelser om ordnede lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører ved anskaffelse av varer og tjenester.

Forslag nr. 197**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 573, ny tekst**

«Privat tjenesteytende sektor er blitt en stor og viktig del av forbundets organisasjonsområde, som for LO som helhet. I denne sektoren har en ikke samme tradisjon for fagorganisering som i industrien og det offentlige. Disse bransjene er da veldig sårbare for useriøse arbeidsgivere med tilhørende dårlige arbeidsforhold.

Sektoren er viktig del av norsk næringsliv og fagbevegelsen må derfor ha et sterkt fokus på denne for å sørge for at arbeidsplassene her er gode og trygge arbeidsplasser med anstendige lønns- og arbeidsvilkår.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 198.

Forslag nr. 198**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 573, ny tekst**

«Privat tjenesteytende sektor er blitt en stor og viktig del av forbundets organisasjonsområde, som for LO som helhet. I denne sektoren har en ikke samme tradisjon for fagorganisering som i industrien og det offentlige. Disse bransjene er da veldig sårbare for useriøse arbeidsgivere med tilhørende dårlige arbeidsforhold.

Sektoren er viktig del av norsk næringsliv og fagbevegelsen må derfor ha et sterkt fokus på denne for å sørge for at arbeidsplassene her er gode og trygge arbeidsplasser med anstendige lønns og arbeidsvilkår.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, og innarbeides i teksten i linjene 539-545.

Forslag nr. 199**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 574, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- få kartlagt landets mineralressurser og arbeide for å gjeninnføre offentlige ordninger som får opp leteaktiviteten etter mineralressurser på land og til havs.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 200

Forslag nr. 200**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 574, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- få kartlagt landets mineralressurser og arbeide for å gjeninnføre offentlige ordninger som får opp leteaktiviteten etter mineralressurser på land og til havs.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres.

Forslag nr. 201**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal**

Linje 574, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide aktivt for mineralutvinning på eksisterende, og kartlegging av nye, forekomster i Norge, da dette er viktig for sysselsettingen og tilgang til nødvendige ressurser.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 200

Forslag nr. 202

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 574, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide aktivt for mineralutvinning på eksisterende, og kartlegging av nye, forekomster i Norge, da dette er viktig for sysselsettingen og tilgang til nødvendige ressurser.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 200

Forslag nr. 203

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 574, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- støtte videre kullutvinning på Svalbard.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i forslag 194.

Forslag nr. 204

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 574, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bekjempe alle former for "svart økonomi" og sikre gjennom lovverket at offentlig og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 205

Forslag nr. 205

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 574, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- bekjempe alle former for "svart økonomi" og sikre gjennom lovverket at offentlig og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres med omskrivning. Anførselstegn fjernes fra «svart økonomi», og «annen arbeidslivskriminalitet» tilføyes.

Setningen vil lyde som følger:

«(forbundet vil) bekjempe alle former for svart økonomi og annen arbeidslivskriminalitet, og sikre gjennom lovverket at offentlig og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår.»

Forslag nr. 206**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 574, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- Initiere bransjeprogrammer i de bransjene vi har tariffavtaler for gjennom partssamarbeid legge til rette for god og sunn utvikling av bransjene. Samt å utvikle partsamarbeidet på bedriftene.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 207

Forslag nr. 207**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 574, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- Initiere bransjeprogrammer i de bransjene vi har tariffavtaler for gjennom partssamarbeid legge til rette for god og sunn utvikling av bransjene. Samt å utvikle partsamarbeidet på bedriftene.»

Landsstyrets innstilling: Intensjonen tiltres, med omskrivning.

«bransjeprogram» erstattes med «bransjesamarbeid». Siste setning slettes. Punktet lyder som følger:

«Forbundet vil:

- Initiere bransjesamarbeid i de bransjene vi har tariffavtaler for gjennom partssamarbeid legge til rette for god og sunn utvikling av bransjene.»
-
-

Forslag nr. 208**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 574, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- arbeide for at offentlige etater etterlever landsomfattende tariffavtaler og ILO-konvensjonens bestemmelser om ordnede lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører ved anskaffelse av varer og tjenester.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 571-573.

Forslag nr. 209**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 574, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- Det arbeides for at ved offentlige anbudsutlysninger, stilles det krav om minimumsandel av lærlinger i bedrift.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres med omskrivning. «(forbundet vil) at det stilles krav om minimumsandel av lærlinger ved offentlige anbudsutlysninger.»

Forslag nr. 210**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 574, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at ordninger med arbeidsavklaringspenger og praksis i bedrifter der NAV bidrar, må ikke kunne utnyttes av arbeidsgivere som ønsker billig arbeidskraft.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i forslag 204 og 205.

Forslag nr. 211

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 574, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- Det jobbes for å bevare statlig eierskap.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i forslag 93

574

575 **Tariffpolitisk arbeid**

576 Bedring av lønns- og arbeidsvilkår er en bærebjelke i det forbundet driver med.

577

578 Etter tusenårsskiftet og fram til i dag, har de aller fleste arbeidstakere fått en reallønnsvekst,
579 men forskjellene mellom de med lavest og de med høyest inntekt øker. Lønnsforskjellen
580 mellom kvinner og menn i sammenlignbare jobber er stor, og kvinnene er sterkt
581 underrepresentert i ledende stillinger. De økende inntektsforskjellene i samfunnet og
582 bedriftene rokker ved viktige likhetsprinsipp, som er en bærebjelke i den norske
583 samfunnsmodellen. Et viktig mål vil være å sikre en lav- og likelønnsprofil i framtidens
584 lønnsoppgjør

585

586 Stoltenberg II regjeringen satt i 2012 ned et offentlig utvalg som fikk i mandat å vurdere
587 frontfagsmodellen. Holdenutvalget sluttet opp om frontfagsmodellen og så ikke behov for å
588 endre sammensetningen av frontfaget. Det er viktig å følge med på om lønnsutviklingen til
589 våre medlemmer blir ivaretatt i frontfagsmodellen, blant annet om modellen har ført til den
590 ønskede lønnsutjevning mellom grupper og kjønn.

591

592 Arbeidstidsordningene er under press og skillet mellom arbeid og fritid viskes ut.
593 Markedskreftene og forbrukersamfunnet driver frem stadig større tilgjengelighet til
594 servicetjenestene. Arbeidsgiversiden krever stadig mer fleksible arbeidstidsordninger og
595 presser på for å flytte både lønns- og arbeidstidsspørsmål fra kollektive til individuelle avtaler.

596

597 Intensjonen bak ny pensjonsreform er å få flere til å stå lenger i arbeid. De som taper på
598 pensjonsreformen er de med lav lønn, jobber deltid eller har belastende yrker. Kampen for en
599 verdig avslutning på arbeidslivet vil derfor være et krav ved kommende lønnsoppgjør.

600

601 Spekulasjoner ved valg av tariffavtale hos bedrifter og våre motparter der billigste avtale blir
602 foretrukket er en utfordring. Fokus på klare omfangsbestemmelser i overenskomstene vil
603 derfor i fremtidige lønnsoppgjør vektlegges. Arbeidets art, og ikke hvor bedriften er medlem
604 må være avgjørende for hvilke avtale som blir lagt til grunn ved inngåelse av tariffavtale.

605

606 Mange av våre yrkesgrupper er avhengig av at arbeidsgiver vinner anbud for å ha en jobb å gå
607 til. For å oppnå en forutsigbarhet for medlemmene må forbundet arbeide for at rettigheter ved
608 virksomhetsoverdragelse legges til grunn ved valg av ny leverandør.

Forslag nr. 212

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 576-608:

Må flyttes helt først.

Begrunnelse: Medlemmene må kunne kjenne seg i hva vi forplikter forbundet til å holde på med. Dette er i kjernen i hva de mener vi skal holde på med. Det blir feil at dette begynner på linje 576.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke. Rekkefølgen i handlingsprogrammet kommer som følge av en historisk oppbygging, ingen punkter er mer eller mindre viktige enn andre.

Forslag nr. 213

Forslag fra avd. 6 Vest

Linje 607 og 608 sette inn «blir ivaretatt» etter rettigheter, og «disse» etter virksomhetsoverdragelse.

Landsstyrets innstilling: Tiltres. Setningen vil lyde som følger:

«For å oppnå en forutsigbarhet for medlemmene må forbundet arbeide for at rettigheter blir ivaretatt ved virksomhetsoverdragelse og disse legges til grunn ved valg av ny leverandør.»

Forslag nr. 214

Forslag fra Midt-Finnmark Veiarbeiderklubb, avd. 9 Nord

Linje 608, tillegg i tekst

Tilleggs formulering etter siste punktum på linje 608.

Arbeidstakeren må sikres retten å beholde sin jobb uavhengig av hvem som er arbeidsgiver.

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltres

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men uten ordet «sin». 4 stemmer mot utelatelse av «sin».

Forslag nr. 215

Forslag fra Renholdsforumet, avd. 8 Midt-Norge

Linje 599?

Vi ønsker at det blir jobbet med å øke AFP slik at vi kan gå av på 62 år! I dag er det mange renholdere som ikke har råd til å ta ut for tidlig pensjon da dagens ordning ikke er bra nok.

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes ikke, forslaget må sendes til behandling til tariffråd

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke.

Forslag nr. 216

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- ha et tariffpolitisk samarbeid med myndighetene, basert på garantier og gjensidige forpliktelser, der alle samfunnsgrupper underlegges like rammer.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 217

Forslag nr. 217

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- ha et tariffpolitisk samarbeid med myndighetene, basert på garantier og gjensidige forpliktelser, der alle samfunnsgrupper underlegges like rammer.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke. Det er ikke ønskelig å ha tariffpolitisk samarbeid med myndighetene.

Forslag nr. 218

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at tariffestede ytelser skal gjelde bare for organiserte.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 219

Forslag nr. 219

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at tariffestede ytelser skal gjelde bare for organiserte.»

Landsstyrets innstilling: Intensjonen støttes.

Forslag nr. 220

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at det innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 221

Forslag nr. 221

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at det innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, og samordnes med forslag 234 og 235. Setningen vil da lyde som følger:

«Forbundet vil:

- at det innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent, og arbeide for større skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling»
-
-

Forslag nr. 222**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 608, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at lavlønnsgarantien beholdes og videreutvikles.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 223

Forslag nr. 223**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 608, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at lavlønnsgarantien beholdes og videreutvikles.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres.

Forslag nr. 224**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 608, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- forsøke å finne alternative modeller til frontfagsmodellen.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 225

Forslag nr. 225**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 608, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- forsøke å finne alternative modeller til frontfagsmodellen.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, med omskrivning. «Forbundet vil jobbe for å videreutvikle frontfagsmodellen, for å ivareta våre lavtlønnsgupper»

Forslag nr. 226**Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal****Linje 608, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at overenskomstene i lavlønnsykker blir likt med gjennomsnittet i industrien, videre at mindre overenskomster også får innarbeidet gode ubekvemstillegg.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 227

Forslag nr. 227**Forslag fra avd. 7 Sør-Vest****Linje 608, opprett kulepunkt:**

«Forbundet vil:

- at overenskomstene i lavlønnsyrker blir likt med gjennomsnittet i industrien, videre at mindre overenskomster også får innarbeidet gode ubekvemstillegg.»

Landsstyrets innstilling: Intensjonen støttes, og innarbeides i teksten i linje 581-584.

Forslag nr. 228

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at opparbeidede rettigheter beholdes ved omorganiseringer og overgang til nye overenskomster.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 229

Forslag nr. 229

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at opparbeidede rettigheter beholdes ved omorganiseringer og overgang til nye overenskomster.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 607-608 samt forslag 213

Forslag nr. 230

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- motarbeide ufrivillig deltidsarbeid.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 231

Forslag nr. 231

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- motarbeide ufrivillig deltidsarbeid.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 347-352

Forslag nr. 232

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at arbeidstakernes stillingsvern styrkes gjennom lovverket, for bl.a. å stå bedre rustet til å forsvare rettigheter ved konjunktursvingninger og bedriftsendringer. Man må også arbeide

for å styrke lovverket vedrørende virksomhetsoverdragelse til også å gjelde der annen bedrift overtar arbeidsplasser vunnet i anbudskonkurranse. (Jfr. AML kapittel 16)»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 606-608 samt forslag 213.

Forslag nr. 233

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- fortsatt arbeide for fleksibel pensjonsalder med fulle rettigheter, med mulighet for lavere grense for særlig belastende yrker.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres med tilføyning. Sette inn «å bevare» før «fleksibel».

Setningen vil lyde som følger:

«(Forbundet vil) fortsatt arbeide for å bevare fleksibel pensjonsalder med fulle rettigheter, med mulighet for lavere grense for særlig belastende yrker.»

Forslag nr. 234

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for større skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 235

Forslag nr. 235

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 608, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for større skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres. Samordnes med forslag 220 og 221.

609

610 **Samferdsel**

611 Nasjonal Transportplan legger opp til en kraftig satsing på samferdsel i hele landet.

612 Den legger opp til å styrke utbyggingen og vedlikeholdet av samfunnets infrastruktur.

613

614 En slik plan er en viktig forutsetning for fremtidig verdiskapning, sysselsetting, bosetting og god næringsutvikling både i distriktene og sentrale deler av landet.

615

616 Satsing på bedre veinett, jernbane, farleder, havner og luftfart er viktige for forbundets medlemmer. Gode finansieringsformer, økt sikkerhet og satsing på miljøvennlig infrastruktur er noen av forutsetningene for et bedre miljø, for økt næringsutvikling og sysselsetting.

617

618 Det må satses på transportsystemer som ivaretar miljøet. Eksempler på dette er raskere tog, større del av godstransporten over på skinner og sjø. Det må også arbeides for elektrifisering av gjenstående banestrekninger, og videre følge opp LOs kongressvedtak om ulike prosjekter.

619 Gassdrift er også et godt alternativ for å få avløst fossilt brennstoff på landets ferger. Utover

620

621

622

623

624

625 dette må det også arbeides videre med muligheter for framtidig batteridrift på
626 innenlandsferger.
627
628 Sjøsikkerheten, slepebåttjenesten og oljevernberedskapen langs kysten må styrkes og
629 opprettholdes, heri være pådriver for å få realisert bygging av Stad Skipstunnel. Vurdere ulike
630 tiltak for å forbedre sjøtransportens konkurransevne heri arbeide for intermodale havner med
631 god tilknytning til bane og vei, og redusere de samlede gebyr og avgifter slik at man kan få
632 hyppige anløp med god punktlighet.
633 Det må satses mer på å få redusert det store vedlikeholdsetterslepet på vei og bane. Dette for
634 blant annet å forebygge stenging av bruer og nedklassifisering av veier.
635
636 Forebyggende arbeid innenfor flom og ras med øremerkede midler, slik at menneskeliv og
637 ressurser blir spart må også være et satsningsområde i kommende perioder.
638 Arbeidet med trafikksikkerhetsarbeidet må forsterkes for å få ned antall hardt skadde og
639 drepte.
640
641 Forbundet må arbeide for offentlig fullfinansiering av samferdselsprosjekter på sikt. Det er
642 viktig at prosjektene er fullfinansiert fra første stund, og anlegg med offentlig privat
643 samarbeid (OPS) bør unngås bl.a. på grunn av merkostnader.
644

Forslag nr. 236

Forslag fra avd. 2 Oslo og Akershus

Linje 609-639: Slettes.

Begrunnelse: Handlingsprogrammet/handlingsplanen må inneholde hva forbundet skal drive med, ikke hva vi mener.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke.

Forslag nr. 237

Forslag fra Midt-Finnmark Veiarbeiderklubb, avd. 9 Nord

Linje 620, Tillegg i tekst

«Troms og Finnmark må tilknyttes det skandinaviske jernbanenettet.»

Styrets innstilling: Tiltres

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men «skandinaviske» erstattes av «nordiske» for å inkludere Finland.

Forslag nr. 238

Forslag fra avd. 4 Nordland

Linje 622

Vi krever at det straks iverksettes tiltak for en videreføring av Nordlandsbanen fra Fauske nordover i vår landsdel. Aktivitetene i nordområdene øker, og presset på kommunikasjonsmulighetene vi har i dag blir større. Gods og frakt går via vei, trailertrafikken øker mer og mer, forurensningene blir større, noe som igjen forverrer klima og miljø, belastningen på vei og trafikkfaren forverres. Mer og mer av gods som fraktes med båt/ frakt på kjøll går over til vei og trailertransport. Vinningene for utvikling, miljø, og sikkerheten for oss som bor her nord, og landet for øvrig burde tilsi at det ble oppstart i

morgen!.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i Nasjonal Transport Plan 2018-2023

Forslag nr. 239

Forslag fra avd. 4 Nordland

Linje 625

Vi krever at ruten /båtforbindelsen mellom Bodø og Finnmark blir gjenopprettet, og at staten går inn med midler i en oppstartsfasen om nødvendig! Vi ble "frarøvet" tilbudet, som en av de få muligheter vi hadde med gods fra jernbane til kjøll da ruten med containerskipet "Tege" ble nedlagt. Hvor er vinningen, er dette et miljø og trafiksikkerhetstiltak, eller utviklende.

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i Nasjonal Transport Plan 2018-2023

Forslag nr. 240

Forslag fra avd. 9 Nord

Linje 634, tillegg i tekst

«Særlig viktig er oppgraderingen av stamveinettet i Nord-Norge.»

Styrets innstilling: Tiltres

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis, «i Nord-Norge» slettes.

Forslag nr. 241

Forslag fra samferdselsutvalget avd. 8 Midt-Norge

Linje 643, ny tekst

"Formen av det eventuelle «Veiselskapet AS» skal ikke utfordre den offentlige fullfinansieringen av samferdsel"

Avdelingsstyrets innstilling: Tiltredes, med forslag om ny tekst setning 643 i handlingsprogrammet

Landsstyrets innstilling: Tiltredes ikke. Vanskelig å forutse fremtiden og hvordan regjeringens nye veiselskap vil være.

Forslag nr. 242

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at det må satses på samferdsel i form av en sterk oppgradering av jernbane, veinett, farleder og havner og et bedre tilgjengelig kollektivsystem som vil være til samfunnet og enkeltmenneskets beste, også på tvers av landegrensene.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 243

Forslag nr. 243

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at det må satses på samferdsel i form av en sterk oppgradering av jernbane, veinett, farleder og havner og et bedre tilgjengelig kollektivsystem som vil være til samfunnet og enkeltmenneskets beste, også på tvers av landegrensene.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres

Forslag nr. 244

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- satse sterkt på forebyggende arbeid innenfor flom og ras slik at menneskeliv og ressurser blir spart.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 245

Forslag nr. 245

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- satse sterkt på forebyggende arbeid innenfor flom og ras slik at menneskeliv og ressurser blir spart.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, samordnes med forslag 246

Forslag nr. 246

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- opprettholde øremerkede ras- og skredsikringsmidler, få redusert vedlikeholdsetterslepet på vei og bane, og forsterke trafiksikkerhetsarbeidet.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres, samordnes med forslag 244 og 245.

Forslag nr. 247

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at sjøsikkerheten, slepebåttjenesten og oljevernberedskapen langs kysten må styrkes. Dette må være et nasjonalt og offentlig ansvar.»

Landsstyrets innstilling: Se forslag 248

Forslag nr. 248

Forslag fra avd. 7 Sør-Vest

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- at sjøsikkerheten, slepebåttjenesten og oljevernberedskapen langs kysten må styrkes. Dette må være et nasjonalt og offentlig ansvar.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres delvis, siste setning innarbeides i linje 628-629, samordnes med forslag 177.

Forslag nr. 249

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- prioritere utbygging og vedlikehold av veg, baner, farleder og havner, heri elektrifisering av gjenstående banestrekninger.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 617 – 623.

Forslag nr. 250

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- arbeide for offentlig fullfinansiering av veiprosjekter der hvor det ikke finnes nærliggende omkjøringsalternativer»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 641-643

Forslag nr. 251

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- Følge opp LOs kongressvedtak om forlengelse av Nord-Norgebanen»

Landsstyrets innstilling: Tiltres ikke, er ivaretatt i linje 623.

Forslag nr. 252

Forslag fra avd. 3 Møre og Romsdal

Linje 643, opprett kulepunkt:

«Forbundet vil:

- være pådriver for å få realisert bygging av Stad skipstunnel.»

Landsstyrets innstilling: Tiltres